

Transitiever snellers circulaire installaties

Techniek Nederland, TVVL en Dutch Green Building Council (DGBC) hebben de handen ineen geslagen met als doel de installatiesector versneld circulair te maken. In vier expertsessies met circa 60 koplopers uit de ontwerp-, bouw- en technieksector is besproken wat er al gebeurt, hoe acties elkaar kunnen versterken en wat moet gebeuren om te versnellen. Dit heeft geresulteerd in 8 transitiever snellers met acties per stakeholdergroep.

1 Aanbesteden op circulaire principes en contractvormen

Door het integreren van circulaire principes in aanbestedingen kunnen circulaire aanbieders zich onderscheiden. De overheid als grote opdrachtgever (Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf, provincies, gemeenten en waterschappen) heeft hierin een belangrijke rol als aanjager.

2 Beschikbaar stellen van milieudata van producten (LCA's/EPD's)

Het uniform uitvragen door bedrijven en beschikbaar stellen van LCA's/EPD's door fabrikanten vergroot het inzicht in de mate van circulariteit van producten. Dit is van belang voor zowel inkoopbeleid, MPG-berekeningen als wettelijke verplichtingen (zoals de CSRD).

3 Aansluiten bij EU-standaarden rondom milieudata van producten

Harmonisatie van milieudata van producten met EU-standaarden is een grote stap vooruit om versnelling te realiseren. Voor de installatiesector is dit een grotere noodzaak ten opzichte van andere productgroepen in de gebouwde omgeving gezien het internationale karakter van installatieproducenten.

4 Vergroten kennisdeling rondom circulaire installaties

Vergroten van de zichtbaarheid van circulaire installatie voorbeeldprojecten en kennisdeling zorgt voor versnelling in opschalen.

5 (Door)ontwikkelen beoordelings- en afwegingskader voor circulaire installaties

Een bepalingsmethode waarmee de mate van circulariteit van een installatie integraal wordt bepaald draagt bij aan het maken van een onderbouwde circulaire (ontwerp)keuze. Belangrijke eerste stap is de milieu-impact meetbaar maken via aanscherping van de MPG-bepalingsmethode.

6 Creëren juiste randvoorwaarden voor levensduurverlenging van producten en onderdelen (re-use, repair, refurbish, remanufacture en repurpose)

Afspraken over garanties, regelgeving, logistieke oplossingen en keurmerken kunnen bijdragen aan het op grote schaal mogelijk maken van levensduurverlenging.

7 Circulair uitvoeren van beheer en onderhoud

Door in beheer- en onderhoudscontracten circulaire alternatieven aan te bieden en te belonen wordt hergebruik gestimuleerd.

8 (Door)ontwikkelen marktconforme/ gestandaardiseerde methode voor bepaling financiële restwaarde

Om circulaire keuzes competitief te krijgen is het van belang om de financiële restwaarde via een marktconforme en gestandaardiseerde methode te kunnen bepalen. Hiermee wordt het effect op de businesscase inzichtelijk.

Actieagenda: versnellen van de circulaire transitie in de installatiesector

Transitieversnellers		Omschrijving actie bij transitieversneller per stakeholder				
Toelichting - bijdrage aan circulaire transitie		Overheid	Bedrijven/Brancheverenigingen	Kennisinstellingen/Stichtingen	Financiële instellingen	Ngo's
		Beleidsmaker, opdrachtgever	Ontwerper, producent, realisator, opdrachtgever	Onderzoeker, monitor	Investerder, financier	Aanjager, activator
	1. Aanbesteden op circulaire principes en contractvormen	Door het integreren van circulaire principes in aanbestedingen kunnen circulaire aanbieders zich onderscheiden. De overheid als grote opdrachtgever (Rijkswaterstaat, Rijksvastgoedbedrijf, provincies, gemeenten en waterschappen) heeft hierin een belangrijke rol als aanjager.	1.1 Uitvragen op circulaire principes en contractvormen. 1.2 Onderzoeken mogelijkheden alternatieve bewijslast naast MPG/MKI opnemen in aanbesteding.	1.3 Intensiveren van het gesprek met de overheid met een coalitie van versnellers om het circulair uitvragen verder te concretiseren. 1.4 Toepassen en testen van circulair uitvragen met pilotprojecten.		
	2. Beschikbaar stellen van milieudata van producten (LCA's/ EPD's)	Het uniform uitvragen door bedrijven en beschikbaar stellen van LCA's/EPD's door fabrikanten vergroot het inzicht in de mate van circulariteit van producten. Dit is van belang voor zowel inkoopbeleid, MPG-berekeningen als wettelijke verplichtingen (zoals de CSRD).	2.1 Aanstellen van een datadirigent (in overleg met stakeholders) voor het beheer van digitalisering van milieudata op basis van een digitaal stelsel.	2.2 Aansporen van fabrikanten voor het opstellen van EPD's/LCA's en in gesprek gaan over mogelijke belemmeringen en oplossingen. Een geüniformeerde uitvraag vanuit bedrijven is hierbij van belang.	2.3 Opleiden van LCA experts. 2.4 Faciliteren van het opstellen van LCA's door bedrijven.	
	3. Aansluiten bij EU-standaarden rondom milieudata van producten	Harmonisatie van milieudata van producten met EU-standaarden is een grote stap vooruit om versnelling te realiseren. Voor de installatiesector is dit een grotere noodzaak ten opzichte van andere productgroepen in de gebouwde omgeving gezien het internationale karakter van installatieproducenten.	3.1 Opstellen van een langetermijnperspectief om aan te sluiten bij EU-standaarden rondom milieudata van producten. 3.2 Toegankelijker maken van gebruik van (gevalideerde) EU-EPD's.	3.3 Lobbyen bij NMD en de overheid voor de noodzaak voor het beter aansluiten bij EU-standaarden.	3.4 Aanleveren van input door NMD voor het langetermijnperspectief.	
	4. Vergroten kennisdeling rondom circulaire installaties	Vergroten van de zichtbaarheid van circulaire installatie voorbeeldprojecten en kennisdeling zorgt voor versnelling in opschalen.		4.1 Aanleveren van projecten/pilots aan kennisinstellingen. 4.2 Voeren van gesprek met eigen ketenpartners over verantwoordelijkheid rondom circulariteit. 4.3 Meenemen van leden door brancheverenigingen op het onderwerp circulair ontwerpen en de uitdagingen daarbij.	4.4 Zichtbaar maken van projecten/pilots om te zien wat al mogelijk is en wat de lessons learned zijn. 4.5 Opzetten van samenwerking tussen verschillende kennisinstellingen om samen concrete acties af te spreken rondom kennisdeling. 4.6 Claimen van (vaste) uitzendtijd (zoals bij BNR) en zo informatie op grote schaal delen.	9.1 Bepalen circulaire voorwaarden voor installatiesector om vervolgens te kunnen meewegen in financiering- en investeringsbesluiten. 9.2 Aanbieden verzekeringen om garanties te overbruggen voor toepassen hergebruikte producten.
	5. (Door)ontwikkelen beoordelings- en afwegingskader voor circulaire installaties	Een bepalingsmethode waarmee de mate van circulariteit van een installatie integraal wordt bepaald draagt bij aan het maken van een onderbouwde circulaire (ontwerp)keuze. Belangrijke eerste stap is de milieu-impact meetbaar maken via aanscherping van de MPG-bepalingsmethode.	5.1 Ontwikkelen van norm waarin circulariteit en de energieprestatie integraal worden meegenomen.	5.2 Aanleveren van voorbeeldprojecten met circulair ontworpen installaties aan de NMD: als case/input zodat NMD specifieke ervaringen generiek kan maken. 5.3 Aanleveren van LCA data van installaties bij de NMD.	5.4 Verzamelen informatie en verwerken door NMD voor verbetering van de methodiek van de MPG/MKI bepaling voor installaties. Hierbij cases uit de markt toepassen om de bepalingsmethode te valideren (praktijktoets). 5.5 Drempel verlagen voor bedrijven door de NMD om productdata aan te leveren.	
	6. Creëren juiste randvoorwaarden voor levensduurverlenging van producten en onderdelen (re-use, repair, refurbish, remanufacture en repurpose)	Afspraken over garanties, regelgeving, logistieke oplossingen en keurmerken kunnen bijdragen aan het op grote schaal mogelijk maken van levensduurverlenging.	6.1 Versoepelen van regelgeving zodat mogelijk wordt producten langer in te zetten (bijv. over verplichte vervanging) en risico's wegnemen voor hergebruikte producten waarvan de garantietermijn is verlopen. 6.2 Uitbreiden van Mia/Vamil voor levensduurverlenging van installaties.	6.3 Uitbreiden Keurmerk Refurbishment (Techniek Nederland) naar meer typen/productsoorten. 6.4 Bepalen van refurbish- en revisiepunten van installaties met specifieke brancheverenigingen (zoals Holland Solar, Warmtepompen NL).	6.5 Onderzoeken (via Bouwcampus/TKI Bouw en Techniek) samen met bedrijven en brancheverenigingen naar de mogelijkheden van een circulaire marktplaats voor installaties (fysiek en digitaal).	
	7. Circulair uitvoeren van beheer en onderhoud	Door in beheer- en onderhoudscontracten circulaire alternatieven aan te bieden en te belonen wordt hergebruik gestimuleerd.	7.1 Belonen van lopende beheer- en onderhoudscontracten op repareren/refurbishment in plaats van vervangen, vraag hierbij om een meerjaren-onderhoudsplan waarin dit het uitgangspunt is.	7.2 Aanbieden van circulaire alternatieven door installatiebedrijven met opties voor repareren/refurbishen in plaats van vervangen in beheer- en onderhoudscontracten. Maak daarbij de financiële- en milieu-impact voordelen inzichtelijk. 7.3 Zorg voor recycling/ retour aan fabrikant wat niet direct hergebruikt kan worden.		
	8. (Door)ontwikkelen marktconforme/ gestandaardiseerde methode voor bepaling financiële restwaarde	Om circulaire keuzes competitief te krijgen is het van belang om de financiële restwaarde via een marktconforme en gestandaardiseerde methode te kunnen bepalen. Hiermee wordt het effect op de businesscase inzichtelijk.	8.1 Initiëren en faciliteren van het (door-)ontwikkelen van een rekenmodel voor de bepaling financiële restwaarde voor installaties.	8.2 Leveren van input voor het (door)ontwikkelen van rekenmodellen voor bepaling financiële restwaarde: aanleveren installaties casussen/producten.	8.3 (Door)ontwikkelen van rekenmodellen voor bepaling financiële restwaarde voor installaties.	